

Temeljem članka 46. Statuta Hrvatske udruge za znanstvenu komunikaciju – ZNAK, Skupština Udruge je na 7. redovitoj sjednici održanoj 17. veljače 2026. godine donijela ovaj

ETIČKI KODEKS

HRVATSKE UDRUGE ZA ZNANSTVENU KOMUNIKACIJU – ZNAK

Temeljne vrijednosti

Članak 1.

Ovaj Etički kodeks (u daljnjem tekstu: Kodeks) Hrvatske udruge za znanstvenu komunikaciju – ZNAK (u daljnjem tekstu: Udruga) odražava temeljne vrijednosti koje oblikuju rad Udruge, uključujući transparentnost, odgovornost, uljudnost, integritet, izvrsnost, nepristranost, objektivnost i povjerljivost. Kroz pridržavanje ovih vrijednosti tijekom obavljanja aktivnosti Udruge, članovi pridonose izgradnji povjerenja u znanstvenu zajednicu, poboljšanju kvalitete znanstvene komunikacije i promicanju razumijevanja znanosti u javnosti.

Članak 2.

(1) Udruga prepoznaje važnost znanstvene komunikacije u obrazovanju, promicanju znanosti i podršci demokratskim vrijednostima, a članovi Udruge dužni su poštivati vrijednosti navedene u članku 1 ovoga Kodeksa.

(2) Udruga djeluje u skladu sa svojim statutarnim ciljevima koji se odnose na napredak i promicanje znanstvene komunikacije, odnosno izdavačke djelatnosti domaćih znanstvenih i stručnih publikacija te onih publikacija za popularizaciju znanosti, nezaobilaznih za razvoj i unapređenje znanosti, obrazovanja i jezika znanstvene komunikacije na području Republike Hrvatske.

(3) Udruga promiče znanstvenu komunikaciju zasnovanu na načelima slobode, otvorenosti i dostupnosti znanstvenim informacijama te se zalaže za javno i državno financiranje znanstvenih istraživanja i znanstvenog i stručnog izdavaštva.

(4) Udruga podupire znanstveni sustav koji podrazumijeva jednakovrijednost i ravnopravnost različitih područja i načina izvještavanja unutar znanstvenih i umjetničkih područja, polja, grana, disciplina i drugih mogućih oblika znanstvenog i stručnog rada.

Članak 3.

(1) Za potrebe ovog Kodeksa pojedini pojmovi imaju sljedeće značenje:

- a) *znanstvena komunikacija* – javno ili stručno prenošenje, tumačenje i posredovanje znanstvenih spoznaja;
- b) *član* – svaka osoba koja je primljena u članstvo Udruge;
- c) *predstavljanje Udruge* – javno istupanje u ime Udruge ili korištenje funkcije odnosno ovlasti tijela Udruge;

d) *sukob interesa* – okolnosti u kojoj privatni interes člana može utjecati na nepristrano postupanje u obavljanju aktivnosti Udruge;

e) *povjerljive informacije* – informacije koje nisu javne, a saznate su kroz rad u Udruzi ili profesionalni odnos;

f) *javni događaj Udruge* – skup, tribina, radionica, konferencija ili sjednica Udruge najavljena članovima ili javnosti.

(2) Svi pojmovi koji se koriste u ovom Kodeksu, a koji imaju rodni značaj, bez obzira na to jesu li korišteni u muškom ili ženskom rodu, obuhvaćaju na jednak način muški i ženski rod.

(3) Ako pojedini pojam nije definiran ovim Kodeksom, tumači se u skladu s uobičajenim značenjem u struci i ciljem Kodeksa.

Svrha i cilj Kodeksa

Članak 4.

Svrha je ovog Kodeksa promicati i održavati najviše standarde profesionalnog ponašanja i etičnog postupanja među članovima Udruge.

Članak 5.

Cilj je Kodeksa osigurati da članovi Udruge djeluju u skladu s temeljnim vrijednostima Udruge navedenim u Članku 1.

Članak 6.

Kodeks je etični i profesionalni okvir postupanja članova Udruge, koji daje jasne smjernice o tome kako postupiti u skladu s najboljim interesima Udruge, te znanstvene zajednice i javnosti.

Članak 7.

Kodeks potiče sve članove Udruge na preuzimanje osobne odgovornosti za svoje postupke i odluke da bi se osigurale vrijednosti definirane člankom 1 ovoga Kodeksa u svim aktivnostima Udruge.

Obveze i dužnosti članova Udruge

Članak 8.

Članovi se obvezuju djelovati u najboljem interesu Udruge, promičući točno, jasno i razumljivo izvještavanje o znanstvenim temama, te pridonositi širenju znanja i razumijevanja znanosti u društvu tijekom obavljanja aktivnosti u ime Udruge.

Članak 9.

Svaki član Udruge obavezan je postupati s najvišim stupnjem integriteta i poštenja tijekom obavljanja aktivnosti Udruge, što uključuje točno i objektivno prikazivanje znanstvenih informacija, poštivanje autorskog prava i citiranje izvora te izjašnjavanje o mogućem sukobu interesa.

Članak 10.

Članovi Udruge dužni su uljudno se odnositi prema drugim članovima, što uključuje uvažavanje različitih perspektiva, ideja, znanstvenih područja i kultura, te poticanje dijaloga i međusobnog razumijevanja.

Članak 11.

Članovi Udruge preuzimaju punu odgovornost za svoje izjave tijekom istupanja u ime Udruge, te moraju težiti točnosti, objektivnosti i uljudnosti u svim aspektima komunikacije.

Uporaba alata umjetne inteligencije

Članak 12.

(1) Pri uporabi alata umjetne inteligencije u aktivnostima Udruge, članovi moraju djelovati u skladu s Aktom o umjetnoj inteligenciji Europske unije te smjernicama relevantnih organizacija i udruženja.

(2) Ako koriste generativne alate umjetne inteligencije u aktivnostima Udruge, članovi moraju osigurati točnost, provjerljivost i zakonitost svih objavljenih informacija, poštujući autorsko pravo, povjerljivost i zaštitu osobnih podataka.

(3) Ako su generativni alati umjetne inteligencije znatno korišteni u izradi objavljenog sadržaja za potrebe Udruge, preporučuje se transparentno navođenje te činjenice na prikladan način.

Ispravci netočnosti i povlačenje tvrdnji

Članak 13.

(1) Ako član Udruge uoči da je u javnosti iznio netočnu informaciju ili pogrešan navod tijekom istupanja u ime Udruge, dužan je bez odgode objaviti ispravak na jednako vidljiv način na koji je objavljena i izvorna informacija.

(2) Ispravak treba jasno označiti što se ispravlja, uz datum ispravka i izvor provjerene informacije.

(3) U slučaju ozbiljne netočnosti koja može nanijeti štetu ugledu Udruge ili njezinim članovima, član je dužan povući tvrdnju i surađivati s Udrugom na sprječavanju štete.

Snimanje ili fotografiranje

Članak 14.

(1) Pri događanjima u organizaciji Udruge, članovi Udruge ne smiju bez prethodne najave snimati, fotografirati ili dijeliti sadržaj koji uključuje druge osobe ili njihove osobne podatke.

(2) Na javnim događanjima u organizaciji Udruge snimanje odnosno fotografiranje je dopušteno ako je to sudionicima unaprijed jasno naznačeno (najava u pozivu ili obavijest pri registraciji ili na početku događanja), u skladu s pravilima zaštite osobnih podataka.

(3) Interno snimanje sastanaka Upravnog odbora radi izrade zapisnika je dopušteno uz prethodnu obavijest, uz ograničenje pristupa i čuvanje snimke samo onoliko dugo koliko je nužno za izradu zapisnika.

(4) Objavljivanje snimki događanja na mrežnim stranicama ili društvenim mrežama Udruge je moguće u skladu s pravilima zaštite osobnih podataka.

Nastupanje u javnosti

Članak 15.

Članovi koji predstavljaju Udrugu u javnosti moraju se pridržavati svih načela etičnosti i pravila navedenih u ovom Kodeksu, te osigurati da njihove akcije i izjave ne štete ugledu Udruge.

Članak 16.

Pri iznošenju podataka o aktivnostima Udruge u javnost, članovi moraju poštivati prava na privatnost i povjerljivost, te se pridržavati svih relevantnih zakona i propisa, a informacije koje su povjerljive ili osjetljive prirode ne smiju se otkrivati bez izričitog pristanka vodstva Udruge.

Sukob interesa i sporovi

Članak 17.

Članovi Udruge dužni su u aktivnostima Udruge izbjegavati situacije koje bi mogle dovesti do stvarnog ili percipiranog sukoba interesa, a ako se takva situacija ipak pojavi, moraju je odmah prijaviti Upravnom odboru Udruge.

Članak 18.

U slučaju sukoba interesa, član Udruge mora se suzdržati od sudjelovanja u odlučivanju ili aktivnostima koje bi mogle biti pogođene tim sukobom, a pitanja o sukobu interesa trebaju biti riješena transparentno, pravedno i u skladu s pravilima Udruge.

Članak 19.

(1) Sporovi između članova Udruge ili između članova i tijela Udruge trebaju se rješavati kroz konstruktivan dijalog i pregovore.

(2) Ako sporove nije moguće riješiti izravnim dogovorom, pokreće se postupak medijacije koji uključuje jednog ili dva člana Udruge.

(3) Ako ni medijacija ne rezultira dogovorom, sporna pitanja trebaju se riješiti sukladno postupku iz članka 20. ovog Kodeksa.

Postupak utvrđivanja povrede Kodeksa

Članak 20.

- (1) Kršenje odredaba ovog Kodeksa smatra se ozbiljnim prekršajem, a Upravni odbor Udruge ima pravo poduzeti odgovarajuće mjere protiv članova koji krše Kodeks, izricanjem mjera upozorenja, privremene zabrane sudjelovanja (suspenzije) ili isključenja iz Udruge.
- (2) Postupak se pokreće na temelju pisane prijave člana ili tijela Udruge ili treće osobe, podnesene Upravnom odboru.
- (3) Prijavljena osoba mora biti obaviještena o navodima i imati pravo dati pisano očitovanje u roku od 10 dana.
- (4) Upravni odbor može, prema potrebi, imenovati etičko povjerenstvo od tri člana, radi utvrđivanja činjenica i davanja prijedloga.
- (5) Osoba koja je u sukobu interesa u odnosu na predmet dužna je izuzeti se iz postupanja i odlučivanja.
- (6) Odluka o stegovnoj mjeri donesena na prijedlog etičkog povjerenstva mora biti obrazložena i dostavljena strankama. Prijavljena osoba može podnijeti prigovor na donesenu stegovnu mjeru Upravnom odboru Udruge u roku od 15 dana od dana dostave odluke.
- (7) Upravni odbor na navedeni prigovor mora donijeti konačnu odluku u roku od 15 dana.
- (8) Postupak se vodi povjerljivo, uz zaštitu osobnih podataka, osim ako je objava nužna radi zaštite javnog interesa i ugleda Udruge.

Kriteriji za izricanje mjera

Članak 21.

- (1) Pri izricanju stegovnih mjera, Upravni odbor Udruge primjenjuje načela razmjernosti, postupnosti i dosljednosti, uz uvažavanje okolnosti svakog slučaja.
- (2) Pri ocjeni težine povrede osobito se uzima u obzir:
 - a) je li povreda učinjena namjerno ili iz nehaja;
 - b) je li povreda ponovljena ili traje dulje vrijeme;
 - c) opseg i vrsta štete (ugled Udruge, ugled znanosti, šteta pojedincu);
 - d) je li došlo do povrede povjerljivosti i/ili zaštite osobnih podataka;
 - e) suradnja člana u postupku i spremnost na ispravak odnosno otklanjanje posljedica.
- (3) Upozorenje se izriče u pravilu kod lakših povreda kada posljedice nisu značajne i kada se može očekivati da će član ispraviti postupanje bez daljnjih mjera.
- (4) Privremena zabrana sudjelovanja u aktivnostima Udruge izriče se kod težih povreda ili ponavljanja lakših povreda, osobito ako je potrebno spriječiti daljnju štetu ili utjecaj na rad Udruge.
- (5) Isključenje iz Udruge izriče se kod osobito teških povreda ili kod ponavljanja težih povreda, osobito ako je član:

- a) svjesno iznio ili širio teške netočnosti, izmišljao izvore ili manipulativne sadržaje;
- b) povrijedio povjerljivost i/ili osobne podatke s ozbiljnim posljedicama;
- c) postupao u sukobu interesa bez prijave sukoba interesa i bez izuzeća, uz nastanak štete ili ozbiljan rizik štete;
- d) svojim ponašanjem trajno narušio povjerenje i ugled Udruge.

(6) U iznimnim slučajevima, kada postoji neposredna opasnost od znatne štete, Upravni odbor Udruge može izreći strožu mjeru bez prethodnog upozorenja, uz obvezno obrazloženje.

Završne odredbe

Članak 22.

- (1) Izmjene i dopune ovoga Kodeksa donosi Skupština Udruge.
- (2) Upravni odbor Udruge može predložiti izmjene i dopune te pripremiti obrazloženje prijedloga.
- (3) Sve izmjene i dopune moraju biti pravilno dokumentirane i objavljene svim članovima Udruge.

Članak 23.

U slučaju nejasnoće ili dvosmislenosti u tumačenju odredaba ovoga Kodeksa, konačnu odluku donosi Upravni odbor Udruge.

Članak 24

Ovaj Kodeks prepoznaje i poštuje sve važeće zakone i propise Republike Hrvatske i ništa u njemu se ne smije tumačiti na način koji bi bio u suprotnosti s tim zakonima i propisima.

Članak 25.

Ovaj Kodeks stupa na snagu danom donošenja.

U Zagrebu, 17. veljače 2026.

Predsjednica Hrvatske udruge za znanstvenu komunikaciju – ZNAK

Iva Grabarić Andonovski, univ. spec.